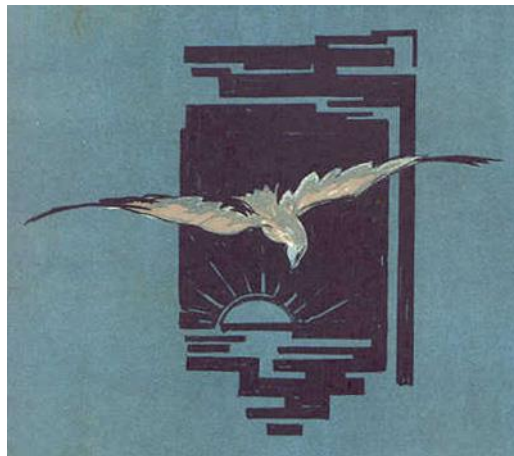

Riem-Vis Pluimvee- en vogelvoederfabriek

De N.V. J.F. Riem-Vis' Pluimvee- en vogelvoederfabriek in Den Haag is een vreemde eend in de bijt van de albumuitgevers. Tot 1924 waren de uitgevers van plaatjesseries en albums uitsluitend fabrikanten van voedings- en genotmiddelen en van zeep. Riem-Vis was in 1924 het eerste bedrijf uit een andere goederensector die zelf een plaatjesserie uitbracht, en wel – passend bij de eigen producten – 40 plaatjes van vogels. De grootste concurrent P. Sluis, waagde zich pas in 1953 aan verzamelplaatjes van hobbyvogels.

De belangstelling voor het houden van vogels nam in de twintiger jaren sterk toe. Zeepfabrikant Pleines startte in 1923 met de bekende duivenalbums, zeepfabriek Het Klaverblad kwam in hetzelfde jaar met het eerste grote Vogelalbum en Koffie- en theehandel Tiktak volgde in 1924 ook met een groot vogelalbum. De omzet van Riem-Vis nam sterk toe en daarmee ook de vraag naar de vogelplaatjes. Daarom besloot het bedrijf in 1926 om een nieuwe, grotere serie van 70 plaatjes "Onze vogels" uit te brengen, met een klein verzamelalbum met "leerzame beschrijvingen". In dit album geeft Riem-Vis al aan nog een serie "Vogelplaatjes en plaatjes voor de kippenliefhebberij" uit te willen geven. Het duurde drie jaar voordat "Onze vogels, tweede serie", met weer 70 plaatjes uitkwam. Pas in 1933 kwamen ook de kippen aan bod in het album "Onze vogels en kippen, derde serie", met het dubbele aantal plaatjes.

Het omslagontwerp van het eerste album is zeer bijzonder. De achtergrond is uitgevoerd in inkt, de voorgrond in potlood en krijt. De stijl is sterk beïnvloed door de opkomende Nieuwe Zakelijkheid. De omslag en de plaatjes zijn gemaakt door de toen 35-jarige kunstschilder en lithograaf Eelco Leegstra. Voor Leegstra was dit de tweede albumopdracht. Daarvoor maakte hij voor Hommes een traditioneel album. De drukkerij die dit album maakte, Loenen & Sleper in Bussum (toen de woonplaats van Leegstra), liet hem de vrije hand en maakte hiermee een opening naar een nieuwe generatie kunstenaars, die zich

sterk onderscheidde van de meer traditionele die werkten voor o.a. Verkade en Kaiser. Een vergelijkbare vernieuwing zien we in de twee albums van KEG van eind twintiger jaren, ontworpen door de graficus Gerard Röling. Voor de liefhebbers geldt de omslag van dit kleine vogelalbum als één van de mooiste in Nederland.

Afbeelding op de achterzijde van het eerste album

Het tweede album is gemaakt door een andere drukker, De Jong & Co. in Hilversum. De omslag en de plaatjes van dit album zijn gemaakt door de reclameontwerper Thon de Does. De Does was bekend en gevierd om zijn gedurfde moderne ontwerpen, maar raakte uit de gratie vanwege zijn nazisympathieën. De voorbode hiervan is al te zien in dit album, waarin hij consequent zijn signatuur voorziet van een hakenkruis. In de oorlog maakte hij veel affiches voor de nazi's.

Ook van dit album is de opvallende, bontgekleurde omslag opmerkelijk, maar deze mist de grafische kwaliteit van Leegstra.

Het is aannemelijk dat Riem-Vis veel negatieve reacties heeft gekregen op de misplaatste verwijzing naar het opkomende nazisme in het tweede album. Het derde album, eveneens gedrukt door De Jong, is geheel anoniem. Bovendien maakte Riem-Vis in het beruchte jaar 1933 een radslag door Oranje bons te gaan uitgeven, waarvoor het derde album gratis verkregen kon worden. De omslag zowel als de plaatjes zijn tamelijk saai. De vogelplaatjes zijn gesigeneerd M (onbekend), de kippenplaatjes die net zo stijfjes zijn als de duivenplaatjes en hoenderplaatjes van Van Gink, zijn niet gesigeneerd.

De eerste twee vogelalbums zijn eenvoudig van opzet, sterk gelijkend op de reclamealbums van die tijd. De boekjes zijn van het kleine formaat 20 x 27 cm. Het eerste deel bestaat uit een stijve kaft met linnen rug, waarin één katern van 8 dubbele bladen plus enkele vulstroken is geniet. Op de rechter plaatjespagina's zijn steeds 5 genummerde plaatjes opgenomen, en op de linker pagina's de bijbehorende beschrijvingen, variërend van vijf tot acht regels. De resterende drie pagina's achterin zijn gevuld met reclame.

Het tweede boekje lijkt hier sterk op, maar de binding is verbeterd met twee ingenaaide katernen, de teksten zijn langer en daarom kleiner gezet, en er zijn nu per plaatjespagina 6 plaatjes, op 2 na met 5 plaatjes om aan 70 te komen. In het derde album is de indeling van de vogelplaatjes hetzelfde, maar de kippenplaatjes wijken daarvan af, met steeds vier liggende plaatjes en daarnaast 2 staande per pagina.

De plaatjes zijn ongeveer van het smalle automatenformaat 45 x 90 mm, dat in die tijd al in onbruik was. Naast dit opmerkelijke formaat vertonen de plaatjes nog twee opvallende bijzonderheden. Het zijn geen litho's, maar tamelijk grove offset drukken zoals in de reclamealbums van de twintiger jaren, en de afbeeldingen zijn aquarellen die voor de details aangevuld zijn met pen. De eerste serie plaatjes is gedrukt op matglanzend dun karton, de volgende series op goedkoper crisispapier. De plaatjes van de drie series zijn doorgenummerd van 1 – 280.

Het saaiere derde album bevat toch een kleine bijzonderheid, namelijk het opmerkelijke logo van Riem-Vis op de achterkant.

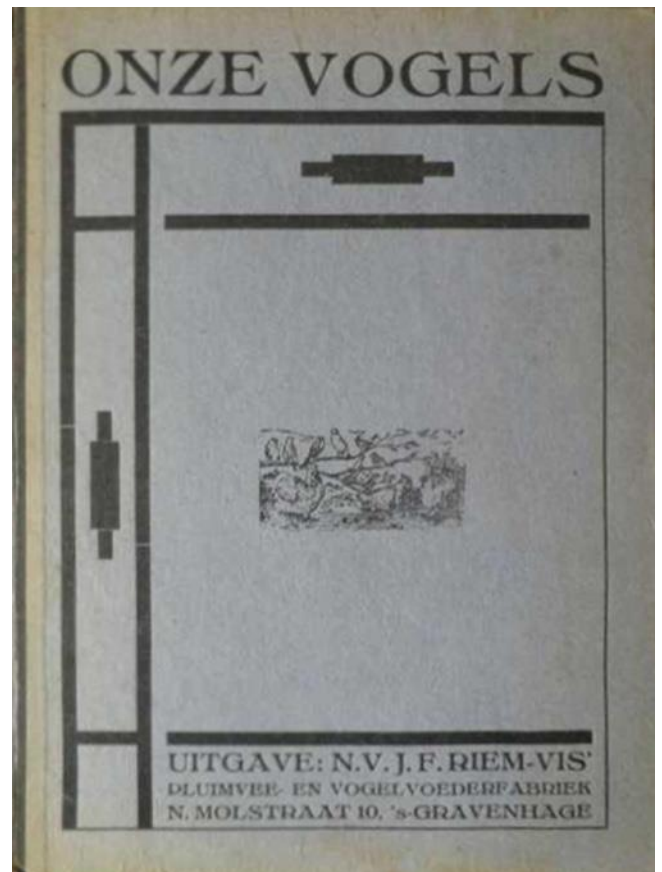
Ten tijde van het derde vogelalbum is het assortiment van Riem-Vis uitgebreid met hondenbrood. Hondenplaatjes zijn er echter niet van gekomen.

RIEM01

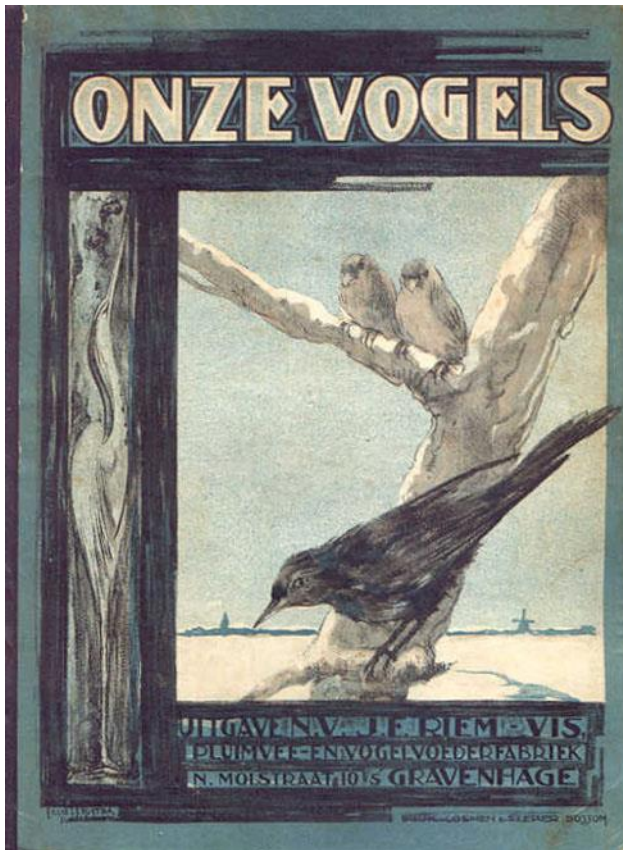
Onze Vogels

*Onze Vogels. Uitgave: N.V. J.F. Riem-Vis Pluimvee-
en Vogelvoederfabriek N. Molstraat 10, 's-Gravenhage.
(circa 1924)*

20 x 27 cm

Nog aan te vullen

RIEM01

Onze Vogels

Onze vogels (eerste serie). Uitgave N.V. Riem – Vis' Pluimvee- en vogelvoederfabriek 's Gravenhage. December 1926

32 ongenummerde pagina's. 70 geschilderde plaatjes om in te plakken op afzonderlijke plaatjespagina's.

Prijs: 50 cent in de winkel, 70 cent per post.

Kenmerken

Dit kleine album vertoont sterke overeenkomsten met de reclamealbums met plaatjesseries "met leerzame beschrijvingen" uit die tijd.

Klein formaat dun album, 20 x 27 cm, bestaande uit een stijve kaft met linnen rug, waarin één katern van 8 dubbele bladen plus enkele vulstroken is geniet. Van de afbeelding op de voorzijde is de achtergrond uitgevoerd in inkt, de voorgrond in potlood en krijt.

Op de rechter plaatjespagina's zijn steeds 5 plaatjes opgenomen in het vaste patroon 2 staande – 1 liggende – 2 staande, en op de linker pagina's de bijbehorende beschrijvingen van vijf tot acht regels. De resterende drie pagina's achterin zijn gevuld met reclame.

De stijve plaatjes van het smalle automatenformaat 45 x 93 mm zijn in tamelijk grove offset gedrukt op mat-

glanzend dun karton met een witrand waarin het nummer van het plaatje is afgedrukt. De afbeeldingen zijn aquarellen aangevuld met pen. De vogelplaatjes zijn landschappelijk ingevuld, wat ze aantrekkelijker maakt dan in diverse andere vogelalbums, maar waardoor het uiterlijk van de vogel niet altijd goed herkenbaar is. Zowel de plaatjes als de omslag zijn gemaakt door Eelco Leegstra.

De plaatjes zijn doorlopend genummerd 1 – 70 en zijn deels zichtbaar gesigneerd met de karakteristieke signatuur van Leegstra.

Inhoud

Met uitzondering van de kraanvogel en de alk waarmee het boekje afsluit – "om het eigenaardige, dat dit beest nog tot de vogels behoort" – zijn alle behandelde vogels inlands of populaire kooivogels, te beginnen met de welbekende, maar inmiddels haast volledig spreekwoordelijk geworden "Huismusch".

Systematiek zit er niet in. Zo zien we op de eerste pagina de koolmees en de kuifmees en pas in plaatje 49 de pimpelmees. De kraai en de roek zijn vertegenwoordigd, maar niet de kauw.

DE HUISMUSCH (Passer domesticus L.). Zie afb. 1

In het algemeen worden de boomvogels als de meest ontwikkelden onder de vogels beschouwd. De Huismusch, welke, zoowel naar den geest als naar het lichaam, buitengewone begaafdheden bezit, neemt hieronder een zeer belangrijke plaats in. De Musch verspreidt zich over geheel Europa en is dan ook zeer talrijk, zij bezit een uitstekend geheugen en is bekwaam in 't vliegen. Gezellig van aard als deze vogel is zal men haar zelden afzonderlijk aantreffen, doch meest in groepen, soms bij heele troepen. Men kan gemakkelijk de sympathie van dit vogeltje winnen door het wat broodkruimels toe te werpen; overigens voedt zij zich met insecten, weekdieren en wormen.

RIEM02

Onze Vogels, 2^e serie

Onze vogels 2^e serie. Uitgave N.V. J.F. Riem-Vis Pluimvee & vogelvoederfabriek s' Gravenhage. 1929

32 ongenummerde pagina's. 70 geschilderde plaatjes om in te plakken op afzonderlijke plaatjespagina's.

Prijs: 50 cent in de winkel, 70 cent per post.

Kenmerken

Ook dit album vertoont sterke overeenkomsten met de reclamealbums met plaatjesseries "met leerzame beschrijvingen" uit die tijd.

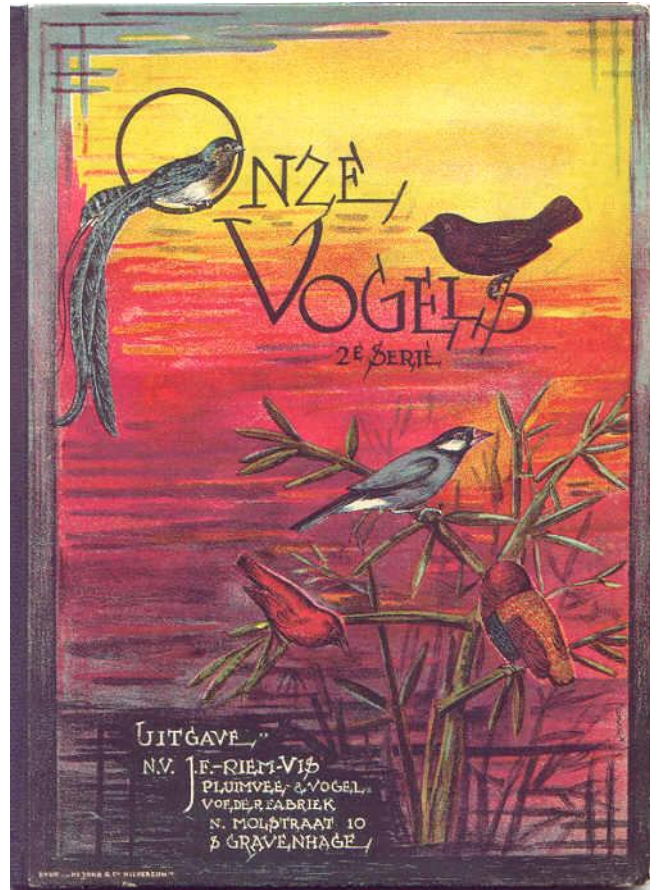
Klein formaat dun album, 20 x 27 cm, ingebonden met zwarte linnen rug. Van de afbeelding op de voorzijde is de achtergrond uitgevoerd in inkt, de voorgrond in potlood en krijt. De achterkant is aansluitend bont gekleurd, met in het midden groot de initialen van Riem-Vis RV. Merkwaardig is dat de titelpagina vrij ruw met de hand getekend is.

Op de rechter plaatjespagina's zijn steeds 6 plaatjes opgenomen, op twee pagina's met 5 plaatjes na, en op de linker pagina's de bijbehorende beschrijvingen. De teksten zijn langer dan in het eerste album en zijn kleiner gezet. De resterende drie pagina's achterin zijn weer gevuld met reclame. Een bijzonderheid is, dat boven het kader op elke tekstpagina een raadgeving is gedrukt.

De plaatjes van het smalle automatenformaat 45 x 90 mm zijn fijner gedrukt dan de eerste serie, op glad crèmekleurig papier met een flinke witrand waarin het nummer van het plaatje is afgedrukt. De afbeeldingen zijn aquarellen aangevuld met pen. Ook deze plaatjes zijn weer landschappelijk ingevuld.

Zowel de plaatjes als de omslag zijn gemaakt door Thon de Does, een bekend reclametekenaar die in de dertiger jaren voor de NSB en later ook voor de bezetter ging werken. In deze periode signeerde hij al zijn werk met zijn initialen met daaronder een halenkruis.

De plaatjes van serie 2 zijn doorgenummerd 71 – 140 en zijn alle gesigneerd THDD onder elkaar gevoegd en een swastika.

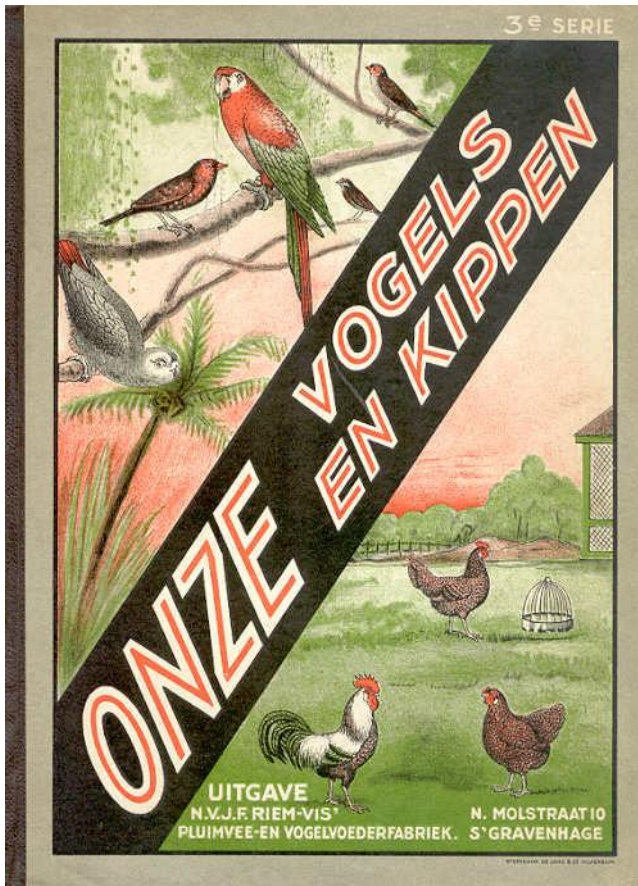
Inhoud

Ook in dit album is geen lijn te herkennen. Door elkaar komen inlandse vogels, volièrevogels en diverse uitheemse vogels voor. De onbekende auteur geeft enige informatie over het houden van diverse vogels waarbij ook het aangewezen voeder van Riem-Vis, zoals bij de navolgende vreemde vogel.

DE PARADIJS-WIDA. (Vidua Paradisea L.)

Deze vogels behoren tot een der wonderlijkste soorten. Zij ondergaan namelijk een kleur en gedaantewisseling. Wanneer men deze vogeltjes koopt zijn zij meestal grauw als een musch. Na de verwisseling herkent men dezelfde vogels niet meer. Hun geboorteland is de West-Afrikaansche landstreek.

Wida-vinken zijn niet geschikt om met andere vogels in een kooi of volièrte te leven. De andere vogels, zelfs groote, schrikken wanneer de wida's met hun lange staart als een komeet door de lucht vliegen. Bovendien zijn de meesten twistziek en boosaardig, evenwel maakt de Paradijs-Wida hierop een uitzondering. Indien men ze in de volièrte brengt, wanneer zij het grauwe kleed nog hebben, kunnen zij in de volièrte gehouden worden. Het aangewezen voedsel is **Riem-Vis' Prachtvinken-zaad.**

RIEM03

Onze vogels en kippen

Onze vogels en kippen. 3e serie. Uitgave J.F. Riem-Vis' Pluimvee- en Vogelvoederfabriek, s' Gravenhage, 1933.

Geen titelpagina. 49 pagina's vanaf het voorwoord plus 2 pagina's reclame en een inhoudsopgave achterin, met 120 plaatjes om in te plakken naast de tekstpagina's.

Prijs: gratis voor 20 Oranje bons of voor 50 cent aan het kantoor of voor 70 cent per post.

Kenmerken

Dit album komt sterk overeen met de voorgaande twee. Klein formaat album, 19,5 x 27 cm, bestaande uit een stijve kft met linnen rug, waarin drie katernen van 4 dubbele bladen en een katern van 2 dubbele bladen zijn genaaid. De afbeelding op de voorzijde is in potlood en krijt. De achterkant is grijs met in het midden groot de initialen van Riem-Vis zoals hiervoor afgebeeld. Het album heeft geen titelpagina, wel een voorwoord waarin wordt verteld dat de 2de serie sneller ging dan verwacht en daarom een 3de serie is gestart.

Dit dikkere album met plaatjes op elk blad heeft geen vulstrips, waardoor de band bol gaat staan en de kwalitatief matige binding gemakkelijk losscheurt.

Eerst worden 70 vogels behandeld, met dezelfde indeling van tekst en plaatjes als bij de vorige twee albums. De vogelplaatjes zijn alle staand. Daarna volgen zonder

een duidelijke afscheiding 70 kippenplaatjes met 4 liggende onder elkaar en daarnaast 2 staande per blad, afgewisseld met 2 bladen met 4 liggende en 1 staande. Hierbij is één fout gemaakt: Op pagina 37 zijn de oriëntaties van de plaatjes 243 en 245 verwisseld. Achterin zijn nog twee pagina's gevuld met reclame, en er is een derde pagina toegevoegd met een alfabetische inhoudsopgave van de vogels gevolgd door de kippen.

De plaatjes van het smalle automatenformaat 45 x 90 mm zijn gedrukt zoals de tweede serie, op glad crèmekleurig papier met een flinke witrand waarin het nummer van het plaatje en de naam is gedrukt. De afbeeldingen zijn ingekleurde tekeningen. De vogelplaatjes zijn weer landschappelijk ingevuld, de statische kippenplaatjes hebben alleen een vage achtergrond. De makers van de plaatjes zowel als de omslag zijn onbekend. In het voorwoord wordt alleen gesproken over kunstenaars en vakmannen.

De plaatjes van serie 3 zijn doorgenummerd 141 – 210. De vogelplaatjes zijn gesigineerd M (onbekend).

Inhoud

Ook in dit album is geen lijn te herkennen. De vogels zijn wel enigszins gegroepeerd naar soort. De behandeling van de kippen is zeer bondig en technisch. De auteur van het vogelgedeelte neemt bedekt maar niet mis te verstaan stelling tegen het uitzetten van fazanten voor de jacht, wat nu nog steeds gebeurt maar nu illegaal: "De fazanten worden ook wel gekweekt in z.g. fazanterieën; daarna worden ze losgelaten en gejaagd. Een nobel werk?"

LEGHORNS (Wit). Zie afb. 211

De leghorns zijn landhoenders uit Italië afkomstig en reeds eeuwen geleden in ons land ingevoerd. Het is een zeer bekend en veel eieren leggend soort.

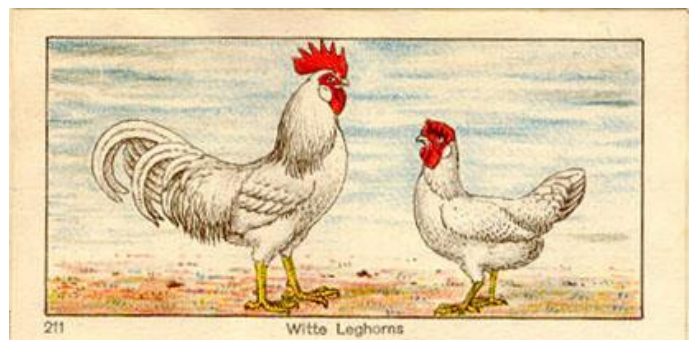
Haan: Kam en lellen zijn groot en helrood van kleur. Halsveeren, vleugels, romp, zadel en staart wit.

Hen: Kleur als haan.

Eieren: groot en wit 150 à 200 per jaar.

Men geve: 's morgens **Riem-Vis'** Krachtochtendvoer
's middags Groenvoeder, b.v. sla, andijvie e.d.
's avonds Gemengd graan.

Raadpleeg de volledige voedermethode op onze zakjes en pakken.

211

Witte Leghorns